

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2025

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(30 жовтня 2025 р., м. Полтава) / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2025. Т. 2. 921 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЄЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПЄСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

ФРОЛОВА СВІТЛАНА, здобувач вищої освіти
 Науковий керівник – **ПРИЙДАК ТЕТЯНА**, к.е.н., доцент,
 Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ОБЛІК ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ЗІ СПИСАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Списання основних засобів є завершальним етапом їх життєвого циклу, що відображає припинення їх експлуатації та втрату здатності приносити економічні вигоди підприємству. Такі операції є звичним явищем у господарській діяльності, адже жоден актив не має необмеженого строку корисного використання. Основними причинами списання виступають фізичний і моральний знос, пошкодження, непридатність для подальшої експлуатації, ліквідація унаслідок надзвичайних подій або заміна на сучасніші аналоги.

Відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби», списання відображається у бухгалтерському обліку на дату вибуття активу, тобто коли об'єкт перестає відповідати критеріям визнання активом. Витрати, пов'язані з таким вибуттям, узагальнюються на субрахунок 976 «Списання необоротних активів», що є складовою рахунку 97 «Інші витрати» (табл. 1) [2].

Таблиця 1 - **Відображення в обліку списання основних засобів за залишковою та звичайною вартістю**

Господарська операція	Дебет	Кредит	Документ
Списання основних засобів за залишковою вартістю			
Списана вартість верстату у частині нарахованого зносу (амортизації)	131	104	Акт списання ОЗ, розрахунок бухгалтерії
Списана ЗВ верстату	976	104	
Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ за п. 189.9 (умовне постачання) виходячи з ЗВ	976	643	
Зареєстрована податкова накладна на умовне постачання ОЗ	643	641	Податкова накладна
Витрати від списання віднесено на фінансовий результат іншої діяльності	793	976	Бухгалтерська довідка
Списання основних засобів за звичайною ціною			
Списана вартість верстата у частині нарахованого зносу (амортизації)	131	104	Акт списання ОЗ, розрахунок бухгалтерії
Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ за п. 189.9 (умовне постачання) виходячи зі звичайної ціни	976	643	
Зареєстрована податкова накладна на умовне постачання ОЗ	643	641	
Витрати від списання віднесено на фінансовий результат іншої діяльності	793	976	Бухгалтерська довідка

Вартість основного засобу на момент списання визначається як сума залишкової вартості та накопиченої амортизації, що відповідає первісній вартості об'єкта. Для повного розкриття господарських операцій використовуються Акти на списання ОЗ, бухгалтерські довідки та розрахунки

бухгалтерії. У разі списання об'єкта із залишковою вартістю підприємство повинно нарахувати умовне податкове зобов'язання з ПДВ на підставі п. 189.9 Податкового кодексу України [2]. Його база визначається виходячи з звичайної (ринкової) або залишкової вартості об'єкта, залежно від того, яка з них є вищою. Це забезпечує рівність оподаткування операцій із постачання та безоплатного вибуття. З методологічної точки зору процес списання має подвійний характер. З одного боку, він забезпечує очищення балансу від неефективних або зношених активів, а з іншого – формує достовірну інформацію про витрати та фінансові результати підприємства [6]. Правильне відображення цих операцій у бухгалтерському обліку дає змогу: забезпечити реалістичне подання активів у балансі; уникнути викривлення фінансової звітності; своєчасно визнати податкові зобов'язання з ПДВ; обґрунтувати управлінські рішення щодо оновлення основних засобів та інвестицій у виробничий потенціал

Таким чином, списання основних засобів є важливим елементом системи бухгалтерського обліку, який забезпечує реальне відображення активів, витрат та фінансових результатів у звітності підприємства. Від правильності застосування методики списання залежить не лише достовірність фінансової інформації, а й дотримання податкової дисципліни та прозорість діяльності суб'єкта господарювання. Комплексне дотримання вимог НП(С)БО 7, П(С)БО 16, Інструкції № 291 про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку та Податкового кодексу України (п. 189.9) гарантує узгодженість фінансових і податкових показників, сприяє підвищенню аналітичної якості звітності та формує підґрунтя для ефективного управління необоротними активами підприємства.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 22.10.2025).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого 2013 р. Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 р. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»: Наказ Міністерства фінансів України № 779 від 02 липня 2007 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07>.
5. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws.
6. Прийдак Т. Б., Тютюнник С. В., Лега О. В., Єрмолаєва М. В., Яловега Л. В. Основні засоби за міжнародними та національними стандартами: облік, відображення в звітності та оподаткування. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 9. URL: <https://tinyurl.com/u2ajbaf4>.

Наукове видання

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

30 жовтня 2025 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск, головний редактор:

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

Комп'ютерна верстка:

ЛЕГА ОЛЬГА, УЛЬЗУТУЄВА АЛІНА, ШАБАТЬКО АННА

*Матеріали представлені в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей. Всі матеріали перевірено на оригінальність тексту на онлайн сервісах пошуку плагіату. До публікації приймалися тези, в яких відсоток авторського тексту становить не менше 65 %.

